

A RUSZISZTIKAI MÓDSZERTANI KÖNYVTÁR ÉS KABINET 5.

ÉVFORDULÓJA

BUDAPEST, 2014. FEBRUÁR 25.

Az óriási területű, seregnyi népet és tradíciót magában foglaló Oroszország régóta meghatározó szereplője a globális folyamatoknak. Sajátosságai, nehéz időszakoktól nem mentes történelme, nagyhatalmi státusza ellenére azonban mégis egy politikai rendszerektől független értékmérő, a kultúra révén tud egyértelműen pozitív hatást gyakorolni a világ sorsának alakulására. Gyakorlatilag számba venni és felsorolni is képtelenség azokat az irodalmi nagyságokat, akik orosz nyelven, az orosz hagyományokból táplálkozva éltek és alkottak. Puskin, Gogol, Tolsztoj, Dosztojevszkij a 19. századi romantika és realizmus kiválóságai. Bulgakov, Paszternak és Szolzsenyicin a 20. századi jeles alkotók sorát gyarapítják, míg a kortársak között olyan jelentékeny írókat találhatunk, mint a hazánkban is rendkívül népszerű Ulickaja vagy Pelevin. S akkor a zenében és egyéb művészeti ágakban világhíressé lett egyéniségekről még nem is szóltunk.

E hatalmas kulturális örökség nem születhetett volna meg a nyelv, az orosz nyelv, e kultúrát hordozni, átörökíteni és megtartani képes szimbólumrendszer nélkül. Ennek a ténynek a felismerése jóvoltából ölthetett testet 2007 nyarán a moszkvai székhelyű „Orosz Világ” Alapítvány, mely bevallotta az orosz nyelv és kultúra, vagyis az egyetemes kultúra egy kiemelkedően fontos szeletének terjesztését és népszerűsítését tűzte célul. Az alapítvány létrejötté egyetemünk, az ELTE szempontjából is fontos állomás. Az éppen pontosan öt évvel ezelőtt életre hívott Ruszisztikai Módszertani Könyvtár és Kabinet ugyanis javarészt a Russzkij Mir által biztosított tárgyi és szellemi muníciónak köszönheti megalakulását és zavartalan működését. Az alapítvány támogató attitűdje mindemellett jelentősen megkönnyíti az orosz kultúra köréből csemegéző kiállítások, rendezvények lebonyolítását is.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem roppantul fontosnak tartja, hogy egy ilyen kulturális küldetésnek a részese lehet. Alapvetéseink egyike, hogy a képzőművészetek, az irodalom, általában véve az alkotó lélek megnyilvánulásai legalább olyan fontosak, mint a tudományos produktumok. A Ruszisztikai Módszertani Könyvtár és Kabinet

pedig éppen ezek mélyebb megismerését teszi lehetővé, lévén az ELTE-t egy kiterjedt nemzetközi láncba bekapcsolva egy jóval szélesebb tudásspektrumra enged rálátást. A kulturális központok, így például a drezdai központ bejárása, a nyári egyetemeken való részvétel lehetősége mind olyan tényezők, melyek hallgatóink és egyetemünk érdekeit szolgálják. Ráadásaképpen ezek nem kizárólag egy szűk kör számára elérhetők, tudniillik a ruszisztika szakosok mellett többek közt az orosz szakos hallgatók előtt is nyitva állnak.

Ljudmila Ulickajától tudjuk, hogy a régi Oroszországban a jótékonykodást széles körben gyakorolták. „Moszkvában annak idején az összes kórházat kupecok pénzéből építették; a Tretyakov-képtárat egy gazdag ember vagyonából hozták létre, aki csót meg kását evett, és minden pénzét a művészetre költötte.” Később „az egész gyűjteményét a városnak adta.” A szovjet időkben ez a jelenség jószérivel teljességgel megszűnt – amikor ugyanis a pusztas egzisztencia a tét, nem merül fel az adakozás mint opció. Midőn pedig néhányan újfent vagyonosobbnak kezdtek számítani, addigra a jótékonykodás kultúrája részben vagy teljesen elfelejtődött.

Márpedig tudható, hogy a kultúra, a szellem kézzelfogható lenyomatainak gyűjtőhelye – a ritka és jellemzően rövid periódusokat leszámítva – nehezen képes gondoskodni az azt létrehozókról. Éppen ezért bír különös jelentőséggel, ha egyéni indítatásból, vagy éppen az állami akarat kifejeződése gyanánt, a kultúra bármely formáját támogató kezdeményezés születik.

Lényegesnek tartjuk ugyanakkor, hogy az ilyen kezdeményezések eredményeként felállt szervezetek mindenkori függetlensége magától értetődő legyen. Ahogy az egyetem, vagyis a számos nyelvnek és kultúrának otthont adó anyaintézmény is akkor funkcionál igazán jól, ha szellemi és intézményi autonómiája biztosított. Csak ennek révén lehetséges ugyanis egy olyan környezet kialakítása, ahol mód nyílik érvényes, értékes alkotások és mondanivaló létrehozására.

Az “Orosz Világ” hálózata a nyugati társintézmények, a Goethe Intézet, a Cervantes Intézet és a British Council mintájára képes egyre nagyobb számú, az orosz kultúra iránt érdeklődőt elérni és megszólítani. Ebben a folyamatban igen komoly szerep hárul Közép-Európa első Orosz Központjára, mely a Ruszisztikai Központ intézményi keretein belül 2009. február 25-én nyitotta meg kapuit.

Az ELTE Magyarország legrégebbi hagyományaira támaszkodó egyeteme, mely honi úttörője és elkötelezettje a kimagasló színvonalú és széles spektrumú, modern szemléletű oktatás megteremtésének. Intézményünk éppen ezért óriási hangsúlyt helyez a kulturális-tudományos sokszínűség kialakítására. A Ruszisztikai Módszertani Könyvtár és Kabinet minden tekintetben illeszkedik e koncepcióba. Diszciplináris különlegessége mellett pedig egyre hangsúlyosabb, egyre érezhetőbb szaktudományi respektusa. E státusz nem a globális folyamatok magától értetődő folyománya; azért az intézet keményen megdolgozott. Ebben valamennyi oktatóknak, intézeti munkatársnak, hallgatónak kiemelt szerep jut, hisz az ő aktív együttműködésükben kereshetjük az eredményes működés okát.

A Ruszisztikai Módszertani Könyvtár és Kabinet nélkülözhetetlensége ilyen módon mindinkább nyilvánvaló. Az intézet által lehetővé tett kulturális tájékozódás ugyanis kulcsfontosságú láncszem a kultúrák találkozásakor felmerülő számtalan fajta különbözőség megértésében, a felek közti közös hang megtalálásában. Az intézet eme tulajdonságának a jelentősége pedig még önmagán is túlmutat. A tolerancia kialakítása tudniillik elengedhetetlen egy olyan világban, ahol a kultúrák közti átjárhatóság korlátai gyakorlatilag megszűntek. A megértés sok esetben nem egyszerű, a belénk kódolt és szocializált magatartási sémák időnként kellemetlenül erősnek, az áthidalni kívánt távolságok elképzelhetetlenül nagynak tűnhetnek.

Reméljük és kívánjuk, hogy azt a nagyszerű munkát, mely az ELTE Ruszisztikai Központjában, valamint a Ruszisztikai Módszertani Könyvtár és Kabinet falain belül folyik, a továbbiakban is ugyanilyen határfokkal, hasonlóan nyugodt körülmények között lehet végezni. Az eddigi kiváló munkáért ezúton szeretnénk köszönetünket és nagyrabecsülésünket kifejezni az intézet valamennyi munkatársának, Szvák Gyula professzor úrnak, és természetesen a Russzkij Mir alapítványnak. Elismerésre méltóak azok az erőfeszítések, melyek révén az elmúlt 5 évben sikerült egy prosperáló, igencsak szépreményű, a maga nemében egyedülálló tudományos-kulturális központot kialakítani. Kívánunk hasonlóan sikeres működést, és még sokszor ugyanennyi évfordulót.

Dr. Mezey Barna